

Wie heeft tijdelijk werk?

Een studie naar het profiel en de evolutie van loontrekkenden met tijdelijk werk (1999-2018)

- Ellen Quintelier -

nr. 09

ANALYSE

03.2020

Wie heeft tijdelijk werk?

Een studie naar het profiel en de evolutie van loontrekkenden met tijdelijk werk (1999-2018)¹

Ellen Quintelier²

---

¹ De auteur wil Koen Hendrickx (Federaal Planbureau), Nele De Cuyper (KU Leuven), het leescomité van de analyses van Statbel en de EAK-collega's bedanken voor hun feedback op eerdere versies van dit artikel.

² Statistica bij Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium)

ABSTRACT

In deze analyse gaan we na welk profiel werknemers met tijdelijk werk hebben. Tijdelijk werk is het hebben van een tijdelijke job, al dan niet met een contract. Het gaat hierbij over de tewerkstelling in de hoofdjob en we beperken de analyse tot de loontrekkenden, dus zonder de zelfstandigen. We schetsen het profiel van werknemers met tijdelijk werk op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten, die uitgevoerd wordt door Statbel. Deze enquête meet het aantal werkenden, werklozen en inactieven volgens internationaal vergelijkbare definities, samen met de kenmerken van deze groepen. Deze data laten toe om over een periode van 20 jaar de kenmerken van de tijdelijke werknemers te schetsen.

Ongeveer 1 op 10 werknemers geeft aan tijdelijk te werken. De meest voorkomende vorm van tijdelijk werk is via een overeenkomst van bepaalde duur. In vergelijking met andere Europese landen ligt dit aantal vrij laag, behalve bij de 15-24-jarigen waar we bij de top behoren. Tijdelijk werk komt vaker voor bij vrouwen, jongeren, studenten en mensen zonder Belgische nationaliteit. Deze mensen hebben ook vaker een deeltijds contract, werken als arbeider en zijn minder dan een jaar in dienst bij de huidige werkgever.

De analyse toont vervolgens aan dat tijdelijk werk 20 jaar geleden (in 1999) het vaakst voorkwam en vervolgens afnam tot 2010-2011. De laatste jaren heeft tijdelijk werk weer aan populariteit gewonnen, maar niet tot op het peil van 1999. Wel zijn er bepaalde groepen waar tijdelijk werk tegenwoordig vaker voorkomt. Het gaat hier om werknemers die recent tot de arbeidsmarkt zijn toegetreten zoals jongeren, studenten en werknemers die het afgelopen jaar een arbeidsovereenkomst afsloten. Verder komen tijdelijke contracten ook vaker voor bij arbeiders, niet-Europeanen en lager opgeleiden. Van diegenen die tijdelijk werken, is een groot deel een jaar later nog steeds actief op de arbeidsmarkt. Vaak blijven deze werknemers wel hangen in een tijdelijk statuut.

INHOUD

<i>Wie heeft tijdelijk werk?</i>	<i>1</i>
<i>Abstract</i>	<i>2</i>
<i>Inhoud</i>	<i>3</i>
<i>1. Inleiding</i>	<i>4</i>
<i>2. Data</i>	<i>4</i>
<i>3. Profiel van de tijdelijke werkrachten anno 2018</i>	<i>5</i>
<i>4. Tijdelijk werken in een Europees perspectief</i>	<i>10</i>
<i>5. Evolutie in tijdelijk werk (1999-2018)</i>	<i>11</i>
<i>6. Langdurig tijdelijk werk (2017-2018)</i>	<i>18</i>
<i>7. Invloed van de hervorming van EAK op tijdelijk werk</i>	<i>20</i>
<i>8. Conclusie</i>	<i>21</i>
<i>Appendix EAK 1999-2018</i>	<i>23</i>

1. INLEIDING

De Enquête naar de Arbeidskrachten (Labour Force Survey in het Engels) is een enquête bij huishoudens die het aantal werkenden, werklozen en inactieven meet volgens internationaal vergelijkbare definities, samen met de kenmerken van deze groepen. Deze enquête wordt ook in de andere EU-lidstaten uitgevoerd en gecoördineerd door de statistische dienst van de Europese Unie, EUROSTAT. Sinds 1999 bevaart Statbel, het Belgische statistiekbureau, hiervoor jaarlijks meer dan 80.000 personen van 15 jaar en ouder via een representatieve steekproef. De resultaten van deze bevraging leiden tot enkele belangrijke arbeidsmarktindicatoren, zoals de trimestriële en jaarlijkse cijfers over de werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad in België en de regio's. Deze data laten ook toe om bepaalde kenmerken van de werkenden te bestuderen, bijvoorbeeld de werknemers met een tijdelijk contract. De Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) beschikt immers over een uitgebreide set van gegevens over vaste en tijdelijke werknemers. Onderstaande analyse tracht op basis van die EAK-data een antwoord te bieden op de vraag naar het profiel van tijdelijk werkende loontrekkenden en de evolutie van tijdelijk werk in België. We vergelijken hiervoor de cijfers van de loontrekkenden met tijdelijk en vast werk, zonder de zelfstandigen. Het gaat ook steeds over de tewerkstelling in de hoofdjob, niet in een eventuele tweede job. Alle analyses worden ook beperkt tot de leeftijdsgroep van 15 tot en met 64 jaar, het equivalent van de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Ondanks de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar en de toekomstige uitbreiding tot 67 jaar worden tot op heden de meeste statistieken berekend tot en met 64 jaar³.

In deze analyse zullen we eerst bekijken welke verschillen we vinden in tijdelijk werk voor verschillende groepen binnen de Belgische bevolking en waar België zich situeert in vergelijking met andere Europese landen. Vervolgens gaan we dieper in op de trends doorheen de tijd: 'Is er een evolutie in tijdelijk werk tussen 1999 en 2018?' en 'Is er een opvallende evolutie voor specifieke groepen?' Daarnaast bekijken we een aantal evoluties op basis van het longitudinale karakter van de data en gaan we na of er evoluties zijn doorheen de tijd bij dezelfde respondenten: is iemand die aangeeft tijdelijk tewerkgesteld te zijn, een jaar later nog steeds tijdelijk aan het werk (al dan niet via een nieuw tijdelijk contract), heeft die een vast contract of is die (tijdelijk) niet actief op de arbeidsmarkt? We zullen deze laatste analyse enkel doen voor 2017 en 2018 omdat de panelbevraging pas in 2017 geïntroduceerd werd in de EAK. Tenslotte gaan we nog kort in op welke invloed de hervorming van 2017 heeft op de resultaten met betrekking tot tijdelijk werk.

2. DATA

Om na te gaan wat de evolutie is in tijdelijk werk en wat het profiel is van de tijdelijke werknemers, maken we gebruik van gegevens uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). We beschikken over 20 jaar EAK-data met een bevraging die gespreid is over alle weken van het jaar en met een identieke vraagstelling voor tijdelijk werk (1999-2018). Deze datareeks bevat wel een methodologische breuk in 2017: op dat moment werd de EAK omgevormd tot een panel survey, werd een mixed-mode dataverzameling ingevoerd en werd de weegmethode aangepast⁴. Ondanks deze breuk in 2017 vormen deze data de meest geschikte bron om na te gaan of er ook in België een toename is van mensen die tijdelijk tewerkgesteld worden, en welk profiel deze mensen hebben. Het voordeel van de EAK-data is dat deze enquête gebruik maakt van een geharmoniseerde vragenlijst en methode en vandaar ook in andere Europese landen wordt afgenomen. We kunnen de resultaten van België dus ook Europees vergelijken (Eurostat, Labour Force Survey (LFS)). Statbel, het Belgisch statistiekbureau, staat in voor het Belgische luik van de EAK.

Tijdelijk werk wordt in de literatuur gekenmerkt door een tewerkstelling van bepaalde duur voor een werkgever (onder zijn toezicht). Al kan dit toezicht verschillen voor verschillende soorten van tijdelijk werk. Zo worden bijvoorbeeld uitzendkrachten niet tewerkgesteld in het uitzendbureau, maar bij de opdrachtgever. Zelfstandige tewerkstelling wordt in de meeste definities niet meegenomen, zo ook in deze analyse. Tijdelijk werk werd als volgt bevestigd: 'Heeft u (1) vast werk, zoals een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur of een statutair ambt of (2) tijdelijk werk?'

Het gaat dus niet alleen om mensen die via een uitzendbureau werken, maar ook om arbeid in het kader van dienstencheques, arbeid als PWA-werknemer, arbeid in het kader van een leercontract of een alternerende opleiding, arbeid in het kader van een opleiding of een stage, studentenarbeid met studentencontract, een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur of voor een bepaald werk, een andere arbeidsovereenkomst van bepaalde duur en/of gelegenhedswerk zonder formele arbeidsovereenkomst. Deze analyse omvat dus het uitoefenen van tijdelijk werk, niet noodzakelijk via een contract (al

³ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/nl.

⁴ Termote A. & Depickere, A. (2018) De hervormde enquête naar de arbeidskrachten in 2017. Analyse, Statbel, Brussel.

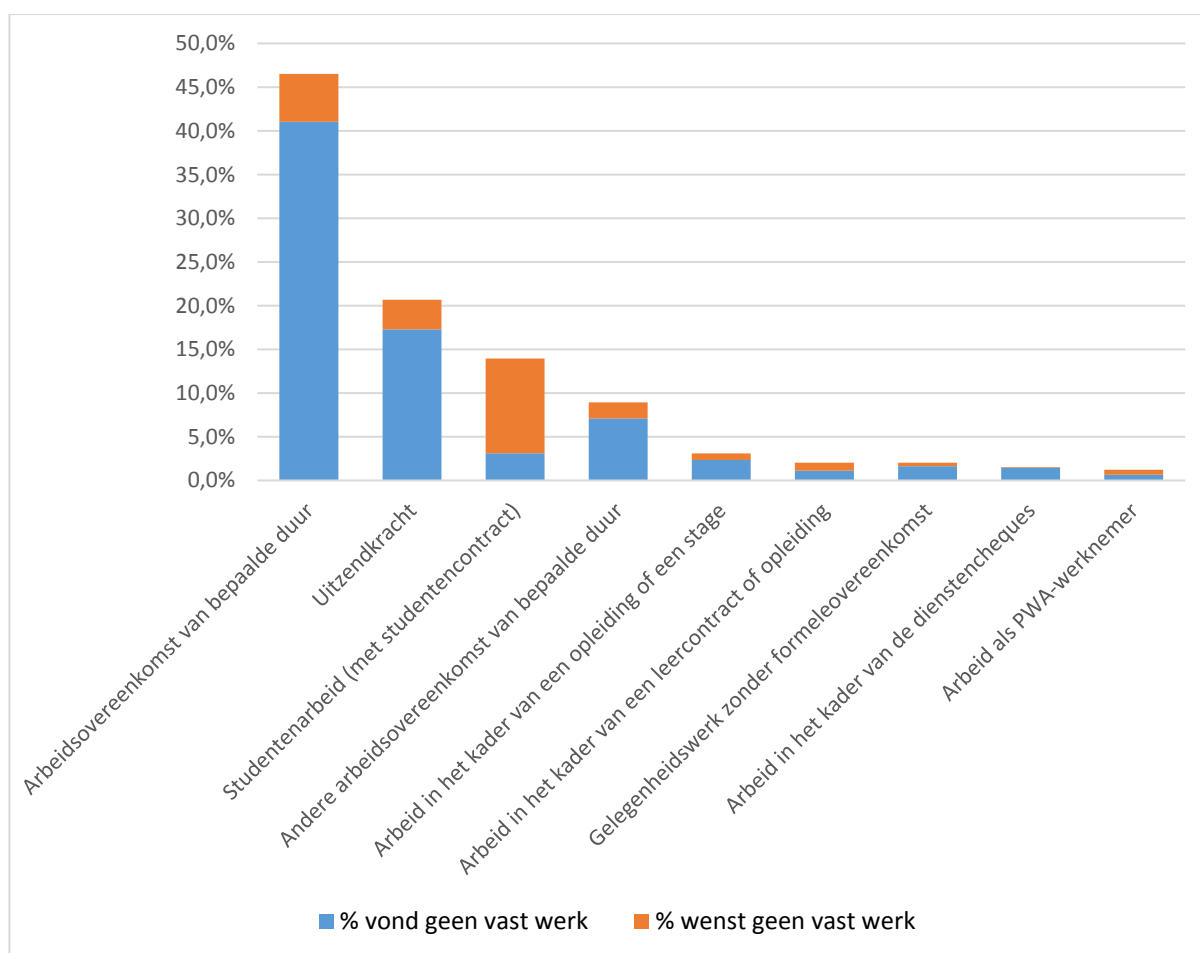
worden de termen in deze analyse soms door elkaar gebruikt). We gaan ook na of flexibilisering (zoals in avondwerk, nachtarbeid, ploegenstelsel, zaterdag en/of zondagwerk) vaker voorkomt bij tijdelijk werkenden.

3. PROFIEL VAN DE TIJDELIJKE WERKKRACHTEN ANNO 2018

Van de loontrekkende 15- tot 64-jarigen in België geeft bijna 1 op de 10 aan dat ze tijdelijk werk hebben (10,7%), dus 435.000 personen. De meesten onder hen werken tijdelijk omdat ze een overeenkomst van een bepaalde duur of voor een bepaald werk hebben (46,5%). 20,7% werkt als uitzendkracht; 14,0% werkt met een studentencontract; 8,9% met een andere overeenkomst van bepaalde duur. Andere contracten maken elk minder dan 5% uit (dienstencheques, PWA-werknemers, combinatie van werken en studeren (bv. leercontract), gelegenheidswerk, andere) (Zie Figuur 1).

Voor de meesten is tijdelijk werk geen keuze. Gevraagd naar waarom men tijdelijk werk aanvaard heeft, geeft vier vijfden (78,3%) aan dat ze geen vast werk vonden. 21,7% geeft aan dat ze geen vast werk wensten. Dit zijn echter vooral studenten: van de jobstudenten geven slechts 22,3% aan met een tijdelijk contract te werken terwijl ze eigenlijk een vast contract verkiezen.

Figuur 1. Types tijdelijk werk

Hieronder gaan we dieper in op wie tijdelijk werk heeft. We geven deze cijfers verder in de tekst weer in Tabel 1. Hoe jonger de populatie, hoe meer er met tijdelijke contracten gewerkt wordt: bij de 15- tot 24-jarigen heeft 46,8% een tijdelijk contract. Dit komt omdat er in deze leeftijdsgroep veel jobstudenten zijn en jongeren met een eerste (tijdelijke) job. Indien we abstractie maken van de studentencontracten zijn nog 34,5% van de jongeren tewerkgesteld met een tijdelijk contract.

54,4% van de studenten geeft aan tijdelijk te werken, en dit stijgt tot 81,7% van de werkende studenten tijdens de vakantie. Als we naar de groep die 5 jaar ouder is - de 25- tot 29-jarigen - kijken, dan werkt nog slechts 19,7% tijdelijk. Bij de ruimere groep van 25 tot 49 jaar werkt 9,5% met een tijdelijk contract. Bij de 50- tot-64 jarigen werkt nog slechts 3,8% met een tijdelijk contract. Naarmate men ouder wordt, neemt de kans op tijdelijk werk dus snel af. Dit is een bevinding die herhaaldelijk bekrachtigd wordt in Belgisch arbeidsmarktonderzoek: een grote mobiliteit op jonge leeftijd (die zich vaak uit in tijdelijke contracten) en een zeer beperkte mobiliteit op latere leeftijd. Dit is vooral te wijten aan de jobstudenten en de startende

werknemers die vaker een tijdelijk contract hebben. In Brussel en Wallonië zijn er iets meer tijdelijke werknemers dan in Vlaanderen.

Er zijn slechts weinig mensen die aangeven dat ze reeds langer dan 3 jaar met hetzelfde tijdelijke contract tewerkgesteld zijn: 5,8% van diegenen met een tijdelijk contract heeft dit reeds 3 jaar; voor 69,6% is dit tussen 1 en 3 jaar; voor 24,6% minder dan 1 jaar⁵. We zien ook dat nieuwe contracten (die minder dan een jaar geleden gesloten zijn), in 45,7% van de gevallen tijdelijk zijn, terwijl contracten die reeds langer dan een jaar lopen, slechts 5,3% tijdelijk zijn. Op zich is dit logisch: de kans dat men bij een nieuw contract een tijdelijk contract aangeboden krijgt is groter dan een vast contract. Deze cijfers geven echter niet aan of de loontrekkenden daarvoor ook reeds met een tijdelijk contract werkten: het kan gaan om mensen die eerst een contract van bepaalde duur hebben dat omgezet wordt in een contract van onbepaalde duur, maar evengoed is het mogelijk dat er een groep in de populatie is die in deze tijdelijke projecten blijft hangen. We gaan hier verder in deze tekst op in (zie Evolutie doorheen de tijd - langdurig tijdelijk werk (2017-2018)).

Vrouwen hebben iets vaker een tijdelijk contract: zo werkt 11,7% van de vrouwen met een tijdelijk contract, terwijl dit bij mannen 9,8% is. Tijdelijk werk komt ook iets vaker voor bij mensen met maximaal een diploma lager secundair onderwijs (16,8%) terwijl mensen met een diploma hoger onderwijs minder vaak een tijdelijk contract hebben (9,5%), net als mensen met een diploma hoger secundair onderwijs (9,8%). Deze verschillen zijn echter niet zo groot als men vergelijkt met de verschillen in werkgelegenheidsgraad die we traditioneel bij deze groepen zien: 35,5% bij de laagopgeleiden en 83,4% bij de hoogopgeleiden⁶. Lager opgeleiden zijn dus niet alleen vaker werkloos of inactief, ze hebben ook vaker een tijdelijke job. We geven hieronder enkele percentages weer in een tabel (Tabel 1).

---

⁵ Deze aantallen vormen samen geen 100% door afrondingen.

⁶ <https://bestat.statbel.fgov.be/bestat/crosstable.xhtml?datasource=262defc5-1607-42aa-a646-d0b4f6844d4f>

Tabel 1. Percentages met een tijdelijk contract in een bepaalde groep (2018)

	% tijdelijk werkenden
Geslacht	
Vrouwen	11,7
Mannen	9,8
Leeftijd (in jaren)	
15-24	46,8
25-49	9,5
50-64	3,8
Opleidingniveau	
Maximaal lager onderwijs	16,8
Diploma secundair onderwijs	9,8
Minimum hoger onderwijs	9,5
Nieuw contract	45,7
Pas afgestudeerd	24,6
Regio woonplaats	
Brussel	14,9
Wallonië	12,3
Vlaanderen	9,3
Nationaliteit	
België	9,9
EU-28 (behalve BE)	13,3
Buiten EU-28	31,5
Geboorteland	
België	9,7
EU-28 (behalve BE)	11,8
Buiten EU-28	17,9
Statuut	
Bediende	7,7
Arbeider	14,7
Contractueel ambtenaar	29,6
Voltijds	8,5
Deeltijds	16,8
Met een tweede job	
Ja	10,4
Neen	10,7

Herkomst speelt een veel grotere rol. Zo werkt 9,9% van de loontrekkenden met Belgische nationaliteit met een tijdelijk contract tegenover 13,3% van de werknemers met een EU-nationaliteit en 31,5% van de werknemers met een niet-EU-nationaliteit. Als we kijken naar het geboorteland zijn de verschillen iets minder uitgesproken, maar nog steeds duidelijk: 9,7% van de in België geboren werknemers heeft een tijdelijk contract tegenover 11,8% van de werknemers geboren in Europa (maar niet in België) en 17,9% van de werknemers die buiten Europa geboren zijn. Dit wil zeggen dat mensen met een meer directe band met België (niet geboren, maar wel de Belgische nationaliteit) vaker een vast contract hebben. Maar het blijft natuurlijk wel een feit dat immigranten van buiten de EU het niet goed doen op de Belgische arbeidsmarkt en vaker in een preciaire arbeidsmarktsituatie zitten.

In deze paragraaf gaan we na of het uitoefenen van tijdelijk werk vaker samengaat met een meer kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, zoals onvrijwillig deeltijds werk of werken op atypische uren. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat tijdelijk werk vaak samengaat met deeltijds werk. We zien dat dit ook hier het geval is. Zo heeft 8,5% van de voltijds werkenden een tijdelijk contract, terwijl dit voor de deeltijds werkenden 16,8% is. 23% van de tijdelijk werkenden wil ook meer werken dan het huidige aantal uren. Bij diegenen met een vaste job is dit ongeveer 10%. Dus over het algemeen willen tijdelijken vaker iets meer uren werken dan mensen met een vast contract. 14,6% zou dit graag doen in het kader van de huidige job. Tijdelijken werken ook iets vaker buiten de reguliere uren: ze doen vaker avondwerk (32,1% tegenover 28,7%), werken vaker

op zaterdag (37,2% tegenover 29,9%) en zondag (23,2% tegenover 18,8%). Enkel nachtwerk gebeurt vaker met een vast contract (11,0% tegenover 8,8%). Mensen met een tweede job werken niet vaker tijdelijk in hun eerste job (10,4% tegenover 10,7%).

Arbeiders worden ook vaker tijdelijk tewerkgesteld (14,7%) dan bedienden (7,7%). In de openbare sector hebben de statutairen meestal een vast contract, maar bij de contractuelen werkt 29,6% zonder vast contract. Van alle ambtenaren samen heeft 11,7% een tijdelijk contract. Tijdelijk werk komt vooral voor in de horeca en de sector van de kunst, amusement en recreatie, waar meer dan 20% met een tijdelijk contract werkt⁷. Ook andere studies geven dit aan, bijvoorbeeld de studie van het Rekenhof⁸ over de impact van het horecaplan: zo was 31,5% van de arbeidsplaatsen in de horeca in het derde kwartaal van 2017 studentenarbeid, alsook 14,7% van de gewerkte uren. Tijdelijk werkenden zijn ook de goedkoopste werkkrachten in de horeca. In de sectoren van het onderwijs (19,2%), de landbouw (18,0%)⁹ en de extraterritoriale organisaties en lichamen (17,1%) werken ook relatief veel werknemers met een tijdelijk contract. De groot- en detailhandel en de administratie en ondersteunende diensten werken ook iets vaker met tijdelijke contracten. In de andere sectoren is dit minder dan 10%. Opvallend is dat de bouwsector minder dan 7% tijdelijke werkkrachten telt, maar vermoedelijk komt dit omdat men vaker met andere systemen als tijdelijke werkloosheid, onderaanneming en detachering werkt en dus minder een beroep moet doen op tijdelijk werknemers. In het deel over de 'Evolutie in tijdelijk werk (1999-2018)' presenteren we gepoolde data per NACE-sectie en gaan we hier dieper op in.

Doordat de EAK ook cijfers bevat over het netto-maandloon, kunnen we eveneens de impact van tijdelijk werk op de verloning meten. We stellen vast dat het netto-maandinkomen lager ligt dan bij mensen met een vast contract (Tabel 2). Controlerend voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, het hebben van een nieuw contract, student zijn, regio, nationaliteit, statuut (arbeider, bediende of ambtenaar) en deeltijds of voltijds werken¹⁰, zien we dat mensen die tijdelijk werken gemiddeld 111 euro netto per maand minder verdienen. Dit is 5,7% minder dan het gemiddelde nettoloon dat 1.939 euro bedraagt. Deze factoren samen verklaren reeds 41,0% van de variantie in inkomen.

⁷ We hebben hier enkel de sectoren in beschouwing genomen waar we meer dan 10.000 gewogen observaties hebben.

⁸ Impact Horecaplan 2015. Flexi-jobs, gelegenhedswerk en bruto-netto-overuren, maart 2019. Rekenhof, Brussel.

⁹ EAK meet seizoensarbeid enkel indien de werknemers in de referentieweek gewerkt hebben en in het Rijksregister geregistreerd staan.

¹⁰ Van de bovenstaande factoren hebben we enkel de aspecten die alleen maar bij tijdelijk werk bevroegd werden en de sector buiten beschouwing gelaten. Het inkomen werd alleen in de eerste bevraging opgenomen, waardoor het aantal observaties hier veel lager ligt dan in de volgende regressies.

Tabel 2. Netto-inkomen van tijdelijk werkenden

	MAANDELIJKS NETTOLOON		
	Estimate	Std. Err.	Sign.
Intercept	1.939,6	47,6	<0,001
Vrouw	-270,2	11,9	<0,001
Leeftijd	16,1	0,5	<0,001
Tijdelijk werk	-111,4	22,0	<0,001
Opleidingsniveau	355,3	8,7	<0,001
Nieuw contract	-47,3	17,9	0,007
Regio (ref. Brussel)			
Vlaanderen	-113,4	18,2	<0,001
Wallonië	-166,4	18,5	<0,001
Deeltijds	-612,4	13,3	<0,001
Nationaliteit (ref. Belg)			
EU-28 (behalve BE)	397,4	19,6	<0,001
Buiten EU-28	21,2	34,5	0,532
Wil meer werken	-108,4	8,8	<0,001
Pas afgestudeerd	-149,2	27,3	<0,001
Statuut (ref. bediende)			
Arbeider	-242,9	14,6	<0,001
Statutair ambtenaar	173,1	15,8	<0,001
Contractueel ambt.	-94,3	19,8	<0,001
Student	-209,1	35,1	<0,001
N	15,695		
R ² (in %)	41,0		

Data: EAK 2018. Zie appendix voor beschrijvende variabelen. Getest voor multicollineariteit.

Als we dan tenslotte bovenstaande factoren in een regressiemodel gieten om tijdelijk werk in 2018 te voorspellen, dan stellen we vast dat leeftijd, nieuwe contracten, statuut, en het al dan niet deeltijds werken of student zijn – controlerend voor de andere factoren in het regressiemodel – de grootste correlatie vertonen met tijdelijk werk (Tabel 3). Zo is een nieuw contract negen keer vaker tijdelijk dan contracten die eerder gesloten werden; studentencontracten zes keer zo vaak. Oudere mensen hebben minder vaak een tijdelijk contract dan jongeren. Deeltijds werkenden hebben bijna dubbel zo vaak een tijdelijke job als mensen met een vast contract. Arbeiders en contractuele ambtenaren hebben vaker een tijdelijk contract dan bedienden. Statutaire ambtenaren hebben dan weer vaker een vast contract dan bedienden.

In het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er meer tijdelijke contracten dan in het Vlaams Gewest. Mensen die meer willen werken hebben ook vaker een tijdelijke job, net als EU- en niet-EU-burgers. Hierin speelt verblijfsduur ook een rol (resultaten niet weergegeven): naarmate men langer in België verblijft, neemt de kans op een tijdelijke job af. Ook opleidingsniveau heeft een – zij het eerder beperkte – invloed op het al dan niet tijdelijk werken. Pas afgestudeerd zijn¹¹ heeft, controlerend voor bovenstaande factoren, geen invloed op het hebben van tijdelijk werk, maar er is natuurlijk wel een groot effect van nieuwe contracten. Alle factoren samen verklaren 41,7% van de variantie in tijdelijk werk. Door middel van regressie kunnen we echter geen causaliteit aantonen: we weten dat deze factoren samenhangen met tijdelijk werk, maar er kunnen factoren zijn die eerder een oorzaak en andere die eerder een gevolg van tijdelijk werk zijn; anderzijds kunnen er ook niet-geobserveerde factoren zijn die invloed hebben op de afhankelijke en onafhankelijke variabelen.

¹¹ In de afgelopen drie jaar.

Tabel 3. Voorspellen van tijdelijk werk (2018)

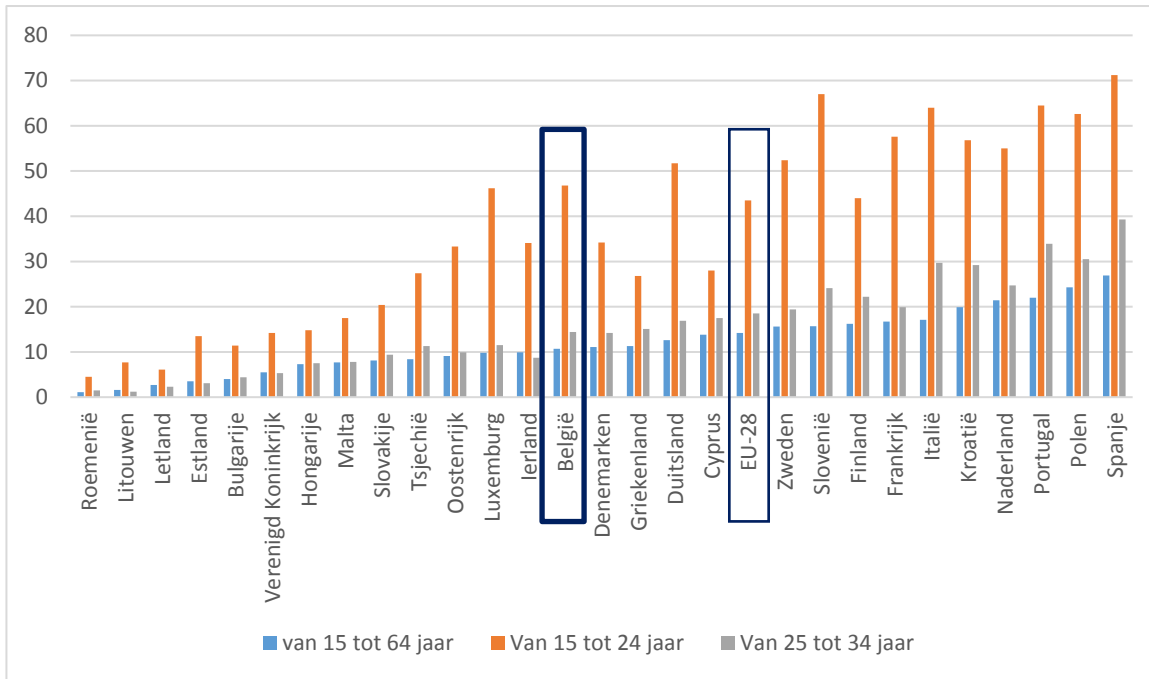
	ODDS RATIO	ESTIMATE	STD. ERR.	SIGN.
Intercept		-2,556	0,133	<0,001
Vrouw	1,121	0,114	0,041	0,0102
Leeftijd	0,953	-0,048	0,002	<0,001
Opleidingsniveau	0,958	-0,043	0,029	0,1011
Nieuw contract	9,393	2,236	0,039	<0,001
Regio (ref. Brussel)				
Vlaanderen	0,804	-0,219	0,057	0,0001
Wallonië	1,252	0,224	0,058	0,0001
Deeltijds	1,770	0,571	0,043	<0,001
Nationaliteit (ref. Belg)				
EU-28 (behalve BE)	1,421	0,351	0,062	<0,001
Buiten EU-28	2,899	1,064	0,084	<0,001
Wil meer werken	1,750	0,559	0,021	<0,001
Pas afgestudeerd	1,061	0,059	0,103	0,5487
Statuut (ref. bediende)				
Arbeider	1,983	0,685	0,047	<0,001
Statutair ambtenaar	0,557	-0,585	0,089	<0,001
Contractueel ambt.	5,888	1,773	0,050	<0,001
Student	6,210	1,826	0,071	<0,001
N		52,655		
R ²		41,7%		

Data: Statbel, EAK 2018. Getest voor multicollineariteit.

4. TIJDELIJK WERKEN IN EEN EUROPEES PERSPECTIEF

Qua tijdelijk werk wijken de percentages in België over het algemeen niet zoveel af van die in andere Europese landen: gemiddeld genomen heeft 14,2% van de Europese werknemers een tijdelijke job, terwijl dit bij de Belgische werknemers minder is, namelijk 10,7%. De trend bij jongeren is omgekeerd: daar ligt het Belgisch gemiddelde hoger dan het Europese: 46,8% tegenover 43,5%. Spanje is hier de uitschieter met 71% tijdelijk werkende jongeren. Bij de 25- tot 34-jarigen is de trend alweer omgekeerd: hier ligt het Belgische cijfer lager dan het Europees gemiddelde (zie Figuur 2).

Figuur 2. Tijdelijk werk in een Europees perspectief (2018)

Data: lfsa_etpgacob, Eurostat, LFS 2018; Statbel, EAK 2018

Gemiddeld genomen hebben binnen de landen van de Europese Unie iets meer vrouwen tijdelijk werk dan mannen (14,7% tegenover 13,6%, dus een verschil van 1,1%). In België is het verschil groter, maar volgt wel dezelfde trend: meer tijdelijk werk voor vrouwen (11,7% tegenover 9,8%, dus een verschil van 2,1%).

Een laatste vergelijking maken we volgens het geboorteland (Tabel 4). We zagen eerder al dat in België mensen met een buitenlandse nationaliteit en geboorteland vaker tijdelijk werk hadden. Dit is ook de Europese trend, maar deze is meer uitgesproken in België: in Europese landen hebben Europeanen gemiddeld 1,2% meer tijdelijk werk, in België is dit 2,1% meer; voor niet-Europeanen is dit 5,5% in Europa en 6,1% meer tijdelijk werk in België. In bepaalde landen loopt het verschil tussen inwoners met het geboorteland van dat land en niet-Europeanen nog verder op: tot meer dan 14% in Polen, Spanje, Cyprus en Zweden.

Tabel 4. Tijdelijk werk naar geboorteland

		Geboren in ...		
		België (of rapporterende landen)	EU-28 (behalve BE of rapporterend land)	Buiten EU-28
% tijdelijk werk	België	9,7	11,8	17,9
	Gemiddelde alle EU-28-landen	13,5	14,7	20,2

Data: lfsa_etpgacob, Eurostat, LFS 2018; Statbel, EAK 2018

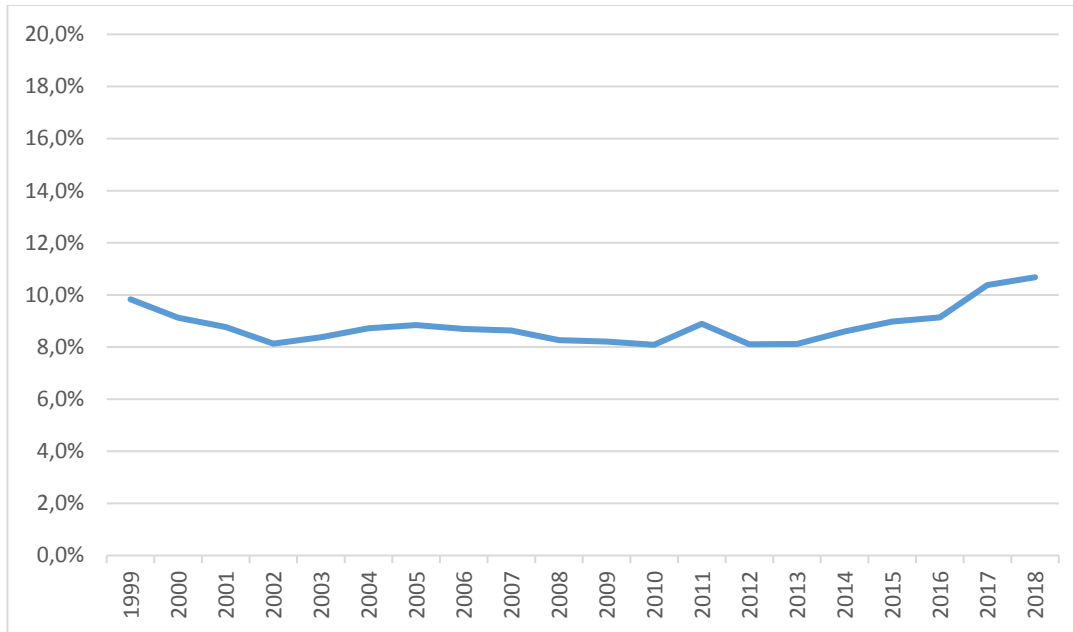
5. EVOLUTIE IN TIJDELIJK WERK (1999-2018)

Het concept tijdelijk werk wordt binnen de EAK al sinds 1999 op dezelfde manier gemeten. Dit laat dus toe om te bekijken of er een toename is van tijdelijk werk. Tijdelijk werk fluctueert doorheen de tijd, maar lijkt op het eerste zicht wel lichtjes te stijgen: in 1999 is 9,8% tijdelijk aan het werk; in 2018 is dit 10,7%. We moeten bij deze stijging wel opmerken dat zich in 2017 een methodologische breuk voordoet omwille van een hervorming van de enquête¹². De stijging van de laatste twee jaar zou hierdoor beïnvloed kunnen zijn (zie verder: Invloed van de hervorming van EAK op tijdelijk werk). In de tussenperiode daalt dit wel naar 8,1% in 2002, 2010, 2012 en 2013. Er is dus geen sprake van een duidelijke daling of stijging in tijdelijk werk, wel van fluctuaties.

¹² Termote A. & Depickere, A. (2018) De hervormde enquête naar de arbeidskrachten in 2017. Statbel, Brussel.

We gaan in deze analyse een stapje verder met een multivariate analyse. We zien de laatste jaren wel een lichte stijging in de tijdelijke contracten, vermoedelijk ook onder impuls van de invoering van het eenheidsstatuut dat van kracht ging op 1 januari 2014, waardoor er geen proefperiode meer kan worden opgenomen in de arbeidsovereenkomst van een werknemer. De afschaffing van de proefperiode zou invloed kunnen hebben op de toename in contracten van bepaalde duur. Maar het gaat slechts om een toename van 2 procentpunt. Op het eerste zicht zien we dus geen lineaire trend in tijdelijk werk: een daling van 1999 tot 2002, een stabiele periode van 2003 tot 2013 (met uitzondering van 2011) en een stijging sinds 2014.

Figuur 3. Evolutie tijdelijk werk (1999-2018)

Verder kunnen we ook nagaan of er een duidelijke toename is bij bepaalde groepen voor tijdelijk werk. Zo zien we bijvoorbeeld dat het aandeel van contracten van bepaalde duur toeneemt binnen het tijdelijk werk tot 53,5% in 2015, maar sindsdien terug daalt (46,5%)¹³, en dat ook uitzend- en studentenarbeid toeneemt (respectievelijk van 16,5% naar 20,7%; van 4,7% naar 14,0%). De toename van studentenarbeid is iets wat we ook op basis van andere studies vinden, bijvoorbeeld in de horeca, maar ook in andere sectoren, onder andere door de toename van het aantal dagen en de flexibilisering van het aantal uren dat studenten mogen werken.

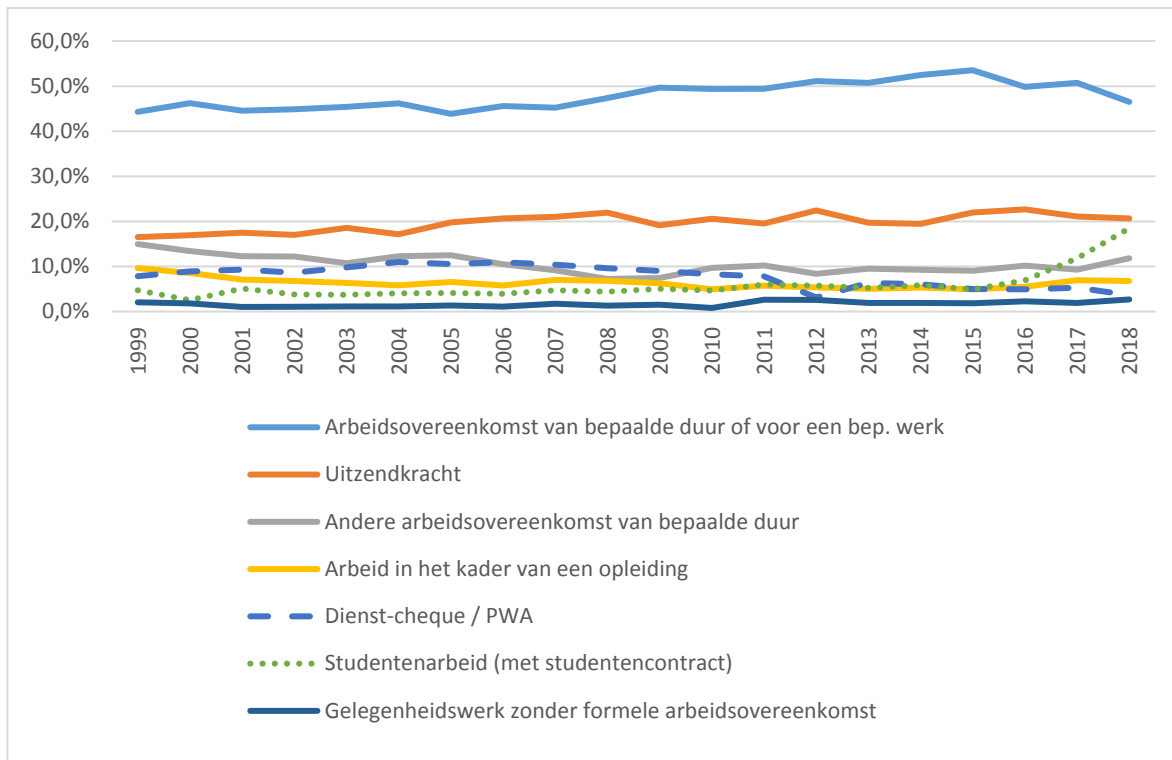
Als we echter kijken naar de absolute aantallen, dan zien we voor bovenstaande vormen van tijdelijk werk een toename tussen 1999 en 2018: van 145.000 naar 202.000 voor contracten van bepaalde duur; van 54.000 naar 89.000 voor uitzendwerk en van 15.000 naar 60.000 voor studentenwerk. Dus ondanks de procentuele daling in contracten van bepaalde duur, is er wel een toename in absolute cijfers.

Anderzijds zien we wel een daling van 3% naar 1,5% in het aandeel mensen die met een dienstenchequecontract werken én hun werk als tijdelijk beschouwen. Dit lijkt logisch aangezien de wetgever dit ook tracht te motiveren¹⁴. Het zou kunnen duiden op een bestendiging van het systeem van dienstencheques, waarbij de meeste werknemers reeds een vast contract hebben. Ook het aandeel jongerenarbeid in het kader van een opleiding (met uitzondering van studentenwerk) daalt (van 9,6 naar 6,8%).

¹³ Als we van ... % tot ... % spreken bedoelen we steeds van 1999 tot 2018, tenzij anders aangegeven.

¹⁴ De regelgeving van kracht sinds 1 september 2009 stelt echter dat een contract van een werknemer drie maanden na de eerste Dimona-aangifte steeds moet worden omgezet naar een contract van onbepaalde duur indien de werknemer nog steeds bij dezelfde onderneming werkt, ongeacht het aantal gepresteerde werkdagen.

Figuur 4. Evolutie types tijdelijk werk (1999-2018)

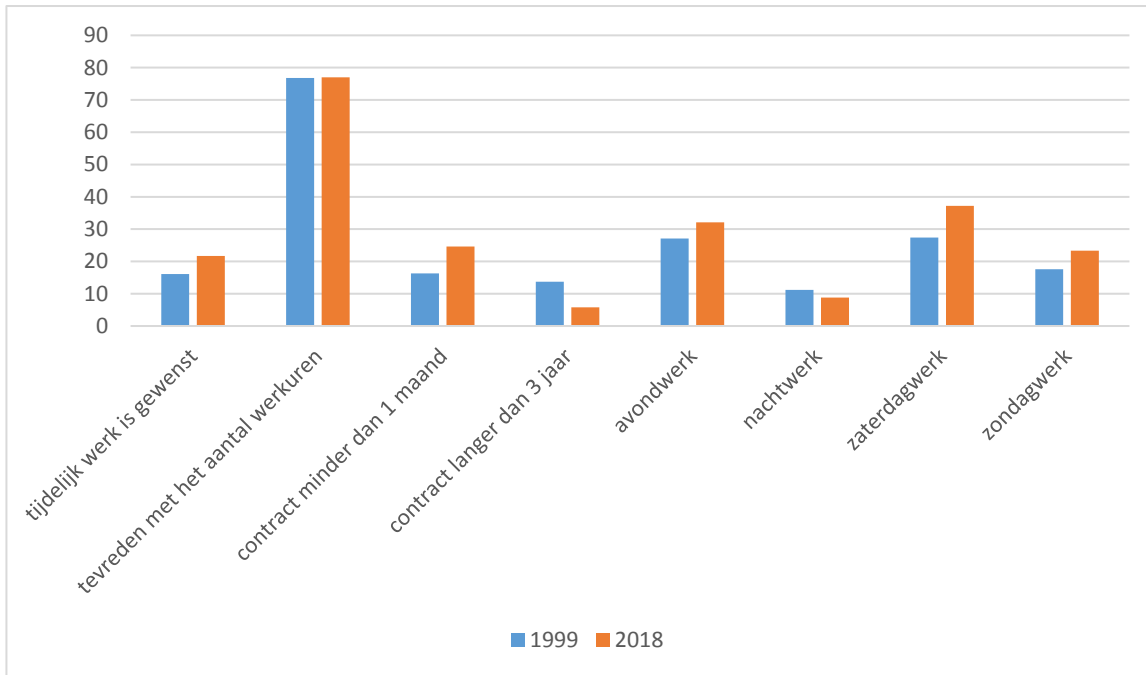
Het percentage mensen dat tijdelijk werk doet omdat ze dit wensen (en dus niet omdat ze geen passend vast werk vinden), varieert gemiddeld rond de 15,2% voor de periode 1999-2004 en stijgt tot 20,2% voor de periode 2010-2018. Ook zonder jobstudenten stijgt dit van 11,4% naar 15,6%. Er is dus een lichte toename in het aandeel mensen die echt kiezen voor een tijdelijk contract. In de tussenliggende jaren (2005-2009) is de vraagstelling helaas iets aangepast en kunnen we dus niet vergelijken.

Het percentage tijdelijk tewerkgestelden dat met een contract van minder dan één maand werkt, is ook toegenomen: in de periode 1999-2004 had 17,5% een contract van minder dan één maand, terwijl dit in de periode 2014-2018 24,0% is. Het aandeel contracten van 1 maand tot 3 jaar blijft stabiel rond de 70%. Het zijn dus vooral de langdurige tijdelijke contracten van meer dan 3 jaar die afnemen van 13,7% naar 5,8%. Voor wat betreft de gemiddelde duurtijd van de contracten zien we dan weer weinig evolutie. De huidige tijdelijke contracten hebben op het moment van de bevraging gemiddeld een duurtijd van 24 maand, maar dat cijfer wordt sterk beïnvloed door een aantal outliers. Daarom bekijken we ook de mediaan. De helft van de contracten duurt minder dan 9 maand (mediaan). Voor vaste contracten is dit gemiddeld 140 maanden (11,7 jaar) met een mediaan van 101 maanden (8,4 jaar).

70 à 80% van de mensen die tijdelijk werken zijn tevreden met het aantal uren dat ze werken. Dit percentage piekt in 2002 en daalt de jaren nadien tot 76,8% dat tevreden is over de arbeidsduur: 15% zou meer willen werken bij de huidige werkgever en dit nam de afgelopen jaren toe; 1% zou een bijkomende job willen (dit blijft stabiel); 6% wou hiervoor een andere job zoeken in 1999 (dit neemt iets af naar 2% in 2018) en 4% wil meer werken op om het even welke manier (dit blijft ook redelijk stabiel).

Verder zien we ook nog dat tijdelijk werk veel vaker deeltijds is: tijdelijk werk komt dubbel zo vaak voor bij deeltijdse als bij voltijdse contracten, maar lijkt ook licht toe te nemen (13% tegenover 7% in 2000; 17% tegenover 8% in 2018). Ook het werken buiten de reguliere uren neemt toe voor de mensen in een tijdelijk contract: van 27% naar 32% voor avondwerk, van 27% naar 37% voor zaterdagwerk en van 17% tot 23% voor zondagwerk. Bij vast werkenden blijven die percentages stabiel rond de respectievelijke 29%, 30% en 19%. Nachtwerk blijft stabiel voor tijdelijk werkenden, maar daalt wel voor diegenen met een vast contract (van 13,8% tot 10,9%). Als we de jobstudenten uit deze analyse weglaten, dan is de toename iets kleiner, maar nog steeds duidelijk: 3,9% voor zondagwerk, 4,1% voor avondwerk en 7,2% voor zaterdagwerk.

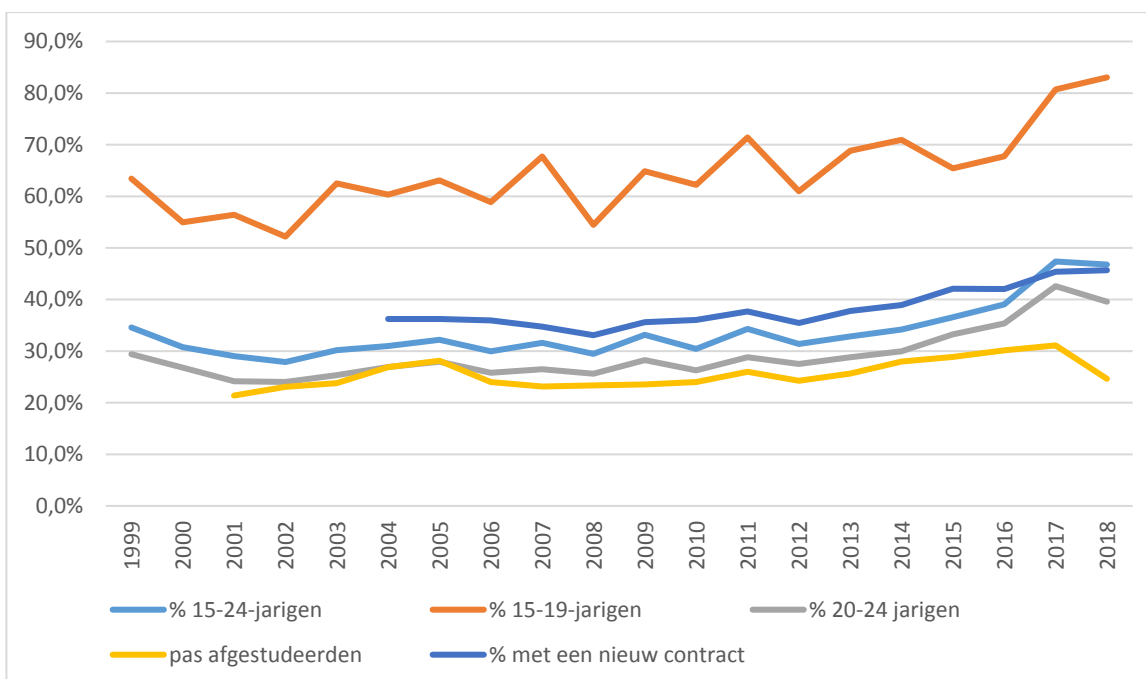
Figuur 5. Kenmerken van tijdelijk werk

Data: EAK 1999-2018

Het percentage tijdelijke contracten bij jongeren (15-24) schommelt al jaren onder de 35%, maar is sinds 2015 boven 36,6% gestegen, tot 46,8% in 2018. Ook bij de andere leeftijdsgroepen is er een stijging, maar die is veel beperkter dan bij de jongeren. Als we dan per leeftijdscategorieën van 5 jaar gaan kijken, zien we dat 83% (63% in 1999) van de 15-19-jarigen tijdelijk werkt, maar dat dit snel zakt naar 39,6% (29% in 1999) bij de 20-24-jarigen en dan verder naar 19,7% en 9,7% van de 25-29- en 30-34-jarigen (komend van 15% en 8,6% in 1999). Een eerste job is ook vaak tijdelijk werk. Van de pas afgestudeerden (dit wil zeggen afgestudeerd in de laatste drie jaar) werkt 25% met een tijdelijk contract. Dit percentage blijft echter redelijk stabiel doorheen de tijd, met een piek in 2005 en 2017 rond de 30%. Pas afgestudeerden hebben dus nog steeds evenveel kans op een vast contract. Het percentage tijdelijke contracten bij nieuwe contracten is nog hoger: van diegenen die een contract hebben gesloten in het laatste jaar heeft gemiddeld 38% een tijdelijk contract (2005-2018). Dit cijfer neemt de laatste jaren nog toe tot 45,7%. Tijdelijk werk is dus vooral een zaak van jongeren, deels onder invloed van studentenwerk en het hebben van een eerste job.

Figuur 6. Evolutie in tijdelijk werk bij jongeren

Data: EAK 1999-2018

Qua geslacht lijkt zich een inverse trend voor te doen: waar begin 2000 6% à 7% van de mannelijke loontrekkenden tijdelijk werk had, is dit de laatste jaren tot bijna 10% gestegen. Bij vrouwen is dit omgekeerd: dit gaat van 13% naar 9% in 2012 (Zie Tabel 5). De laatste jaren is dit echter terug een stukje gestegen tot 11%. Als we gaan kijken naar het opleidingsniveau, dan zien we twee verschillende trends: bij de laagopgeleiden is het percentage tijdelijk werk enkel toegenomen (van 10% tot 17%). Bij de midden- en hoogopgeleiden zien we weer een curvilineair (U-vormig) verband: relatief hoge percentages tijdelijk werk in 1999 en 2018 en lager daartussen, net zoals de algemene trend (Zie Figuur 8). We kunnen dus de stelling van het Nederlandse CPB niet bevestigen dat hoger opgeleiden steeds vaker een vast contract krijgen in een krappe arbeidsmarkt¹⁵: het percentage vaste contracten neemt bij hoogopgeleiden niet toe. Tijdelijke contracten komen over het algemeen wel vaker voor bij laagopgeleiden dan midden- en hoogopgeleiden. Ook bij jongeren en nieuwe contracten zien we geen toename van vaste contracten – integendeel zelfs.

Als we kijken naar tijdelijk werk volgens nationaliteit, dan zien we dat mensen met een Europese (behalve Belgische) nationaliteit iets vaker tijdelijk werk hebben (gemiddeld 11%), en dat dit slechts lichtjes stijgt over de jaren (van 11% naar 13%). Bij niet-EU nationaliteiten daarentegen is dit percentage gemiddeld veel hoger (23%) en is dit gestegen van 19% in 1999 naar 31% in 2018. Vanuit het perspectief van het geboorteland zijn de cijfers minder uitgesproken, maar zijn er nog steeds duidelijke verschillen: ook daar groeit het percentage met een tijdelijk contract van 9,5% naar 11,8% van de werknemers geboren in Europa (maar niet in België) en van 13,2% naar 17,9% van de werknemers die buiten Europa geboren zijn. Hun precaire situatie neemt dus nog toe doorheen de tijd.

Met betrekking tot regionale verschillen, zien we dat het aandeel tijdelijk werk nu het hoogst is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolgd door het Waals en Vlaams gewest. Vooral in Brussel is tijdelijk werk toegenomen de laatste jaren (van 10% naar 15%). In Vlaanderen bleef dit stabiel en in Wallonië nam dit met 2% toe tot 12%. Wanneer we het statuut onder de loep nemen, dan zien we dat het percentage arbeiders met een tijdelijk contract stijgt van 10% naar bijna 15% op 20 jaar. Bij de bedienden neemt dit slechts lichtjes toe van 6,7% naar 7,7%. Bij statutaire ambtenaren blijft dit stabiel op 2% en bij contractuele ambtenaren neemt dit af van 46,7% naar 29,6%.

---

¹⁵ <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-Centraal-Economisch-Plan-2019.pdf>

Tabel 5. Evolutie in tijdelijk werk bij een bepaalde groep (in %)

	% tijdelijk werkenden		Evolutie in procentpunt
	1999	2018	1999-2018
Geslacht			
Vrouwen	13,2	11,7	-1,5
Mannen	7,3	9,8	2,5
Leeftijd (in jaren)			
15-24	34,6	46,8	12,2
25-49	8,0	9,5	1,5
50-64	2,8	3,8	1,0
Opleidingniveau			
Maximaal lager onderwijs	9,8	16,8	7,0
Diploma secundair onderwijs	9,7	9,8	0,1
Minimum hoger onderwijs	10,0	9,5	-0,5
Nieuw contract (2004-2018)	36,4	45,7	9,3
Pas afgestudeerd (2001-2018)	21,4	24,6	3,2
Regio woonplaats			
Brussel	10,3	14,9	4,6
Wallonië	10,7	12,3	1,6
Vlaanderen	9,4	9,3	-0,1
Nationaliteit			
België	9,6	9,9	0,3
EU-28 (behalve BE)	11,5	13,3	1,8
Buiten EU-28	18,9	31,5	12,6
Geboorteland			
België	9,7	9,7	0,0
EU-28 (behalve BE)	9,5	11,8	2,3
Buiten EU-28	13,2	17,9	4,7
Statuut			
Bediende	6,7	7,7	1,0
Arbeider	10,4	14,7	4,3
Statutair ambtenaar	2,7	2,1	-0,6
Contractueel ambtenaar	46,7	29,6	-17,1

Data: EAK 1999-2018

Tijdelijk werk varieert ook van sector tot sector¹⁶ (Zie tabel 6). Omwille van een hervorming van de NACE-nomenclatuur in 2008, beschikken we hiervoor maar over tijdreeksen vanaf 2010. Het meeste tijdelijk werk vinden we in de horeca en de sector van 'kunst, amusement en recreatie'. Vooral in de horeca is er een zeer sterke toename van tijdelijk werk doorheen de tijd (van 12% naar 29%) terwijl de vaste contracten slechts beperkt stijgen. Ook in het onderwijs is het aandeel tijdelijke contracten iets groter in 2018 dan in 2010 (19,3% tegenover 16,4%). In de sector van de groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen is het aandeel tijdelijk werk ook toegenomen van 7,7% naar 12,6%. De detailhandel is ook een sector waar flexi-jobs zijn toegelaten sinds 1 januari 2018, maar omdat dit meestal een tweede job is, gaan we er van uit dat dit slechts een beperkte invloed heeft op onze data. Het aandeel tijdelijke contracten in de administratieve en ondersteunende

¹⁶ We bekijken hier enkel de sectoren met meer dan 10.000 tijdelijk werkers om voldoende stabiele resultaten te hebben.

diensten ligt ook boven het gemiddelde, maar is stabiel rond de 12%. Het kleinste aandeel tijdelijke contracten vinden we in de openbare sector (6%).

Tabel 6. Tijdelijk werk naar sector (2010-2018)

	2010	2014	2018	EVOLUTIE IN PROCENTPUNT (2010-18)
Landbouw, bosbouw en visserij	16,9%	16,8%	18,0%	1,1%
Industrie	6,1%	7,0%	9,1%	3,0%
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	4,3%	0,1%	5,0%	0,7%
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	8,1%	4,8%	9,4%	1,3%
Bouwnijverheid	4,6%	4,9%	6,4%	1,8%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	7,7%	8,7%	12,5%	4,9%
Vervoer en opslag	4,7%	6,2%	8,1%	3,4%
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	12,0%	16,0%	29,2%	17,2%
Informatie en communicatie	5,5%	4,0%	7,2%	1,7%
Financiële activiteiten en verzekeringen	2,8%	2,3%	3,0%	0,2%
Exploitatie van en handel in onroerend goed	8,3%	5,4%	9,5%	1,3%
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	7,4%	7,3%	7,8%	0,4%
Administratieve en ondersteunende diensten	11,8%	13,1%	11,9%	0,2%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	5,6%	4,9%	5,7%	0,1%
Onderwijs	16,4%	17,0%	19,2%	2,8%
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	7,3%	7,0%	8,3%	1,0%
Kunst, amusement en recreatie	16,5%	21,5%	21,9%	5,4%
Overige diensten	10,7%	9,1%	8,6%	-2,1%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	13,8%	13,3%	17,1%	3,3%

Data: EAK 1999-2018

Als we bovenstaande factoren in een regressiemodel in rekening brengen, dan zien we dat een nieuw contract, leeftijd, statuut en het al dan niet deeltijds werken de grootste invloed hebben op het al dan niet hebben van een tijdelijk contract. Mensen die een contract afgesloten hebben in het laatste jaar hebben zeven keer meer kans dat dit een tijdelijk contract is. De regressie toont aan dat tijdelijk werk effectief lichtjes is afgenomen sinds 1999, rekening houdend met de andere factoren. Als we een curvilineair verband toevoegen, dan zien we dat tijdelijk werk piekt in 1999 en 2018 en in de tussenliggende jaren lager ligt¹⁷. De andere effecten liggen in lijn met de eerder besproken regressieresultaten voor 2018 (zie Tabel 7). In de appendix hernemen we de analyse nog eens voor alle NACE secties. Daaruit blijkt dat in vergelijking met de referentiecategorie, de groot- en detailhandel, er het meest tijdelijke werknemers zijn in de sectoren onderwijs, extraterritoriale organisaties en kunst, amusement en recreatie. Ook in de landbouw vinden we nog veel tijdelijk werk. Het minst tijdelijk werk vinden we in de sectoren bouwnijverheid, financiële activiteiten en verzekeringen en productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht. Van het grote aandeel tijdelijk werk in de horeca vinden we geen bewijs meer terug in de regressie: het tijdelijk werk in de horeca wordt dus eerder verklaard door het profiel van de mensen die ze tewerkstellen dan door de sector zelf, namelijk veel jongeren, lager opgeleiden, studenten, arbeiders en mensen die niet over de Belgische nationaliteit beschikken. In de horeca zijn er ook veel deeltijdse contracten, nieuwe contracten en mensen die meer uren willen werken.

¹⁷ Resultaten niet weergegeven.

Tabel 7. Voorspellen van tijdelijk werk (1999-2018)

	1999-2018			
	ODDS RATIO	ESTIMATE	STD. ERR.	SIGN.
Intercept		356,8	6,738	<,001
Jaar enquête	0,836	-0,179	0,003	<,001
Jaar*Jaar	1,008	0,008	0,000	<,001
Vrouw	1,245	0,220	0,011	<,001
Leeftijd	0,946	-0,055	0,001	<,001
Opleidingsniveau	0,930	-0,073	0,008	<,001
Nieuw contract	7,813	2,056	0,012	<,001
Regio (ref. Brussel)				
Vlaanderen	0,807	-0,215	0,016	<,001
Wallonië	1,194	0,178	0,016	<,001
Deeltijds	1,683	0,521	0,012	<,001
Nationaliteit (ref. Belg)				
EU-28 (behalve BE)	1,402	0,338	0,018	<,001
Buiten EU-28	2,117	0,750	0,024	<,001
Wil meer werken	1,815	0,596	0,013	<,001
Pas afgestudeerd	1,384	0,325	0,018	<,001
Statuut (ref. bediende)				
Arbeider	1,711	0,537	0,013	<,001
Statutair ambtenaar	0,611	-0,493	0,022	<,001
Contractueel ambt.	7,697	2,041	0,014	<,001
Student	4,449	1,493	0,022	<,001
N	733.781			
R ²	36,4%			

Data: EAK 1999-2018. Getest voor multicollineariteit.

In een laatste reeks testen bekijken we of bepaalde groepen meer in tijdelijk werk 'geduwd' worden (resultaten niet gerapporteerd). We focussen hierbij op de groepen die in de regressie naar voor kwamen als groepen waarbij tijdelijk werk biviaat toenam: jongeren, lager opgeleiden, nieuwe contracten, niet-EU burgers en arbeiders. We stellen inderdaad vast dat bepaalde groepen meer tijdelijke contracten hebben dan 20 jaar geleden: jongeren en studenten hebben vaker een tijdelijk contract. Het aantal nieuwe tijdelijke contracten neemt ook toe. Op zich mag misschien meer tijdelijk werk voor deze groepen nog niet zo problematisch zijn, maar voor bepaalde groepen die sowieso al 'at risk' zijn op onze arbeidsmarkt, is deze toename groter dan gemiddeld: voor arbeiders, niet-Europeanen en lager opgeleiden.

6. LANGDURIG TIJDELIJK WERK (2017-2018)

Hierboven werd al duidelijk dat tijdelijke contracten vaak van korte duur zijn, met een mediaan van 9 maanden. We zagen ook dat een contract dat pas in het afgelopen jaar afgesloten is, veel vaker een tijdelijk contract is. De vraag is dan wat er na een jaar met die mensen gebeurt. Is het tijdelijk contract echt tijdelijk en hebben ze na een jaar een vaste job (wat voor vier vijfden ook de wens is), of hebben ze nog steeds tijdelijk werk? Sinds 2017 is EAK overgeschakeld op een paneldesign, wat ons toelaat na te gaan waar de tijdelijke werkers na een jaar op de arbeidsmarkt staan. Het paneldesign bestaat uit een eerste bevraging, een tweede bevraging in het volgend kwartaal, dan twee kwartalen geen bevraging en dan weer twee kwartalen wel. We weten dus van de respondenten wat ze na een jaar (van de 1^e naar de 3^e bevraging) en 15 maand later (van de 1^e naar de 4^e bevraging) doen op het gebied van werk. Om te bekijken wat het effect is na een jaar maken we een nieuwe

dataset aan met EAK data voor 2017 en 2018 waarbij we alle data groeperen per golf. We dienen hier echter te beklemtonen dat er slechts een beperkt aantal rotatiegroepen beschikbaar zijn, dat er minder cases beschikbaar zijn in wave 4 én dat er slechts een beperkt aantal mensen tijdelijk werkt; dit leidt dus tot een beperkt aantal cases die we kunnen gebruiken in de analyse.

Zoals we hierboven reeds stelden, wordt er gesuggereerd dat een tijdelijk contract een aanzet kan vormen tot een – over het algemeen beschouwd – ‘beter’ contract van onbepaalde duur. Zo kunnen tijdelijke contracten als een proefcontract beschouwd worden, een opstap naar een meer permanente baan. De beschikbare studies zijn eerder beperkt qua termijn en aantal meetpunten. Zo bleek bijvoorbeeld uit een Federgon-studie (2018) dat 51% van de reguliere uitzendkrachten die in september 2017 aan het werk zijn als uitzendkracht, in november 2017 vast werk hebben[1]. Uit een longitudinale studie van Forem uit 2013 bleek dan weer dat, van de personen die minstens 1 dag actief zijn als uitzendkracht, na één jaar ongeveer 40% aan het werk is, waarvan 10% in de uitzendsector, 55% inactief en 5% in opleiding¹⁸.

Daarnaast kunnen tijdelijke contracten door de werkgever ook beschouwd worden als een middel om flexibel om te gaan met arbeid en tijdelijke arbeidskrachten slechts in te zetten als seizoenwerkers of om fluctuaties in de productie op te vangen. Volgens deze stelling is tijdelijk werk dan ook effectief tijdelijk. Er is echter weinig onderzoek naar tijdelijk werk met een longitudinaal design. Recent Canadees onderzoek toont aan dat tijdelijk werkenden heel gevarieerde trajecten volgen: het grootste deel gaat naar voltijdse vaste contracten (39%) en deeltijdse vaste contracten (12%). Slechts 20% blijft na 5 jaar in tijdelijke contracten. Eerder onderzoek toont echter aan dat het niet evident is om van tijdelijk naar vast werk over te gaan. Veel tijdelijk loontrekkenden verzeilen daarna in de werkloosheid.

In eerste instantie onderzoeken we de arbeidsmarktstatus van tijdelijk werkenden na 3, 12 en 15 maand (Tabel 8). Zijn zij op dat moment nog actief op de arbeidsmarkt? Een groot deel van de tijdelijk werkenden zijn een aantal maanden later nog steeds actief op de arbeidsmarkt: meer dan vier vijfden is nog steeds aan het werk. Dit is wel minder dan degenen met een vast contract, van wie een jaar later ongeveer 1% werkloos en 4% inactief is, maar meer dan de werklozen en inactieven.

Tabel 8. Van de tijdelijk werkenden is na x maand x % werkloos, werkend en/of inactief

	NA 3 MAAND	NA 12 MAAND	NA 15 MAAND
Werkloos	6,14	5,87	5,42
Werkend	83,22	82,84	81,76
Inactief	10,64	11,29	12,82

Noot: de aantallen die beschikbaar zijn voor de 2de, 3de en 4de wave verschillen, evenals de populatie op basis waarvan de data gewogen worden (per kwartaal). Daarom rapporteren we hier gewogen percentages op basis van het gewicht van de wave (resp. 2de, 3de 4de).

In tweede instantie bekijken we het type werk dat ze hebben (Tabel 9). Uit de data blijkt dat het percentage dat tijdelijk blijft werken na 3, 12 en 15 maanden nog steeds vrij groot is. Weinigen stromen dus door van een tijdelijk naar een vast contract. Voor slechts 17,1% leidt tijdelijk werk naar vast werk na 1 jaar; 82,9% blijft tijdelijk werken. Helaas reikt het EAK-panel niet verder dan anderhalf jaar en kunnen we geen uitspraken doen op langere termijn. De cijfers lijken er echter wel op te wijzen dat het tijdelijke werk niet tijdelijk is, maar dat mensen in tijdelijk werk opeenvolgende tijdelijke jobs hebben. Of het nog om dezelfde job gaat, valt echter niet met 100% zekerheid te bepalen. Wel zien we dat 48,4% aangeeft dat de startdatum van zijn of haar tijdelijk werk meer dan 15 maand geleden is. Als we kijken naar de economische sector waarin mensen zijn tewerkgesteld, de NACE (die identiek blijft als de mensen aangeven nog voor dezelfde vestiging te werken), dan zien we dat deze voor 84,9% van de tijdelijk werkende loontrekkenden na 15 maanden nog steeds dezelfde is. Mensen blijven dus tijdelijk werk doen in dezelfde sector als voorheen.

¹⁸ Federgon (2018) Persbericht. Uitzendarbeid ontsluit steeds meer de inactieve arbeidsreserves. Federgon, Brussel. Forem (2013) Intérim : Du travail vers l'emploi ? MARCHÉ DE L'EMPLOI, ANALYSE, SEPTEMBRE 2013, Charleroi.

Tabel 9. Type werk van tijdelijk werkenden na 3,12 en 15 maand (in %).

	NA 3 MAAND	NA 12 MAAND	NA 15 MAAND
Vast werk	5,32	14,74	17,12
Tijdelijk werk	94,68	85,26	82,88

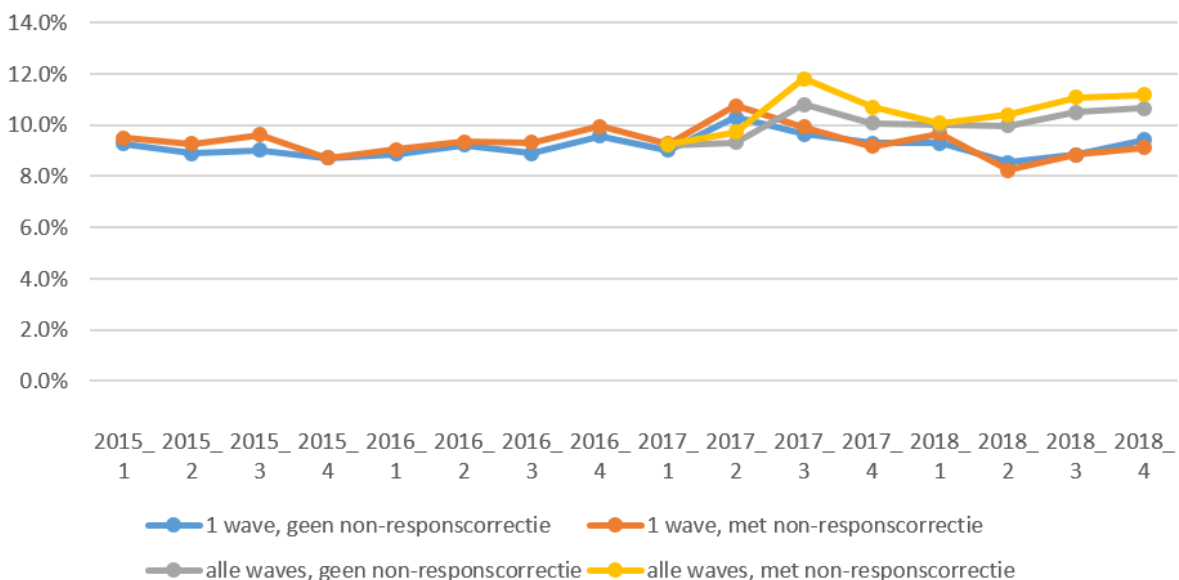
Noot: de aantallen die beschikbaar zijn voor de 2de, 3de en 4de wave verschillen, net als de populatie op basis waarvan de data gewogen worden (per kwartaal). Daarom rapporteren we hier gewogen percentages.

Als we dan trachten te verklaren wie er na 15 maand een vaste job heeft, moeten we vaststellen dat dit model slechts een zeer beperkte verklaarde variantie heeft (5,6%): enkel het jaar, de duurtijd van het tijdelijk werk en een nationaliteit van buiten de EU heeft een significant effect. In 2018 hebben minder mensen een vast werk dan in 2017. Personen die reeds lang in een tijdelijke job werken en personen met een niet-Europese nationaliteit, hebben minder kans om nog een vaste job te vinden na 15 maand. De andere factoren hebben geen significante invloed¹⁹. De beperkte verklaringsgraad van het model heeft misschien te maken met het feit dat tijdelijk werkenden een heel heterogene groep vormen en dat de analyse slechts een beperkt aantal tijdelijk werkenden telt die in de eerste en vierde golf geobserveerd worden.

7. INVLOED VAN DE HERVORMING VAN EAK OP TIJDELIJK WERK

In de onderstaande figuur zien we dat de introductie van het paneldesign wel degelijk geleid heeft tot een toename van het aantal mensen dat tijdelijk werk rapporteert. Tijdelijk werkers zijn iets meer geneigd om deel te nemen aan de tweede, derde en vierde golf van EAK, en dit wordt niet helemaal gecorrigeerd door de non-responscorrectie, integendeel zelfs. In de eerste golf heeft 9,8% tijdelijk werk, in de drie daarop volgende golven 10,3%, 11,3% en 11,5%. Elke golf heeft een even groot gewicht en dit leidt dus tot een toename van het percentage tijdelijk werkers in EAK.

Figuur 7. Evolutie in tijdelijk werk met of zonder waves en non-responscorrectie (2015-2018)

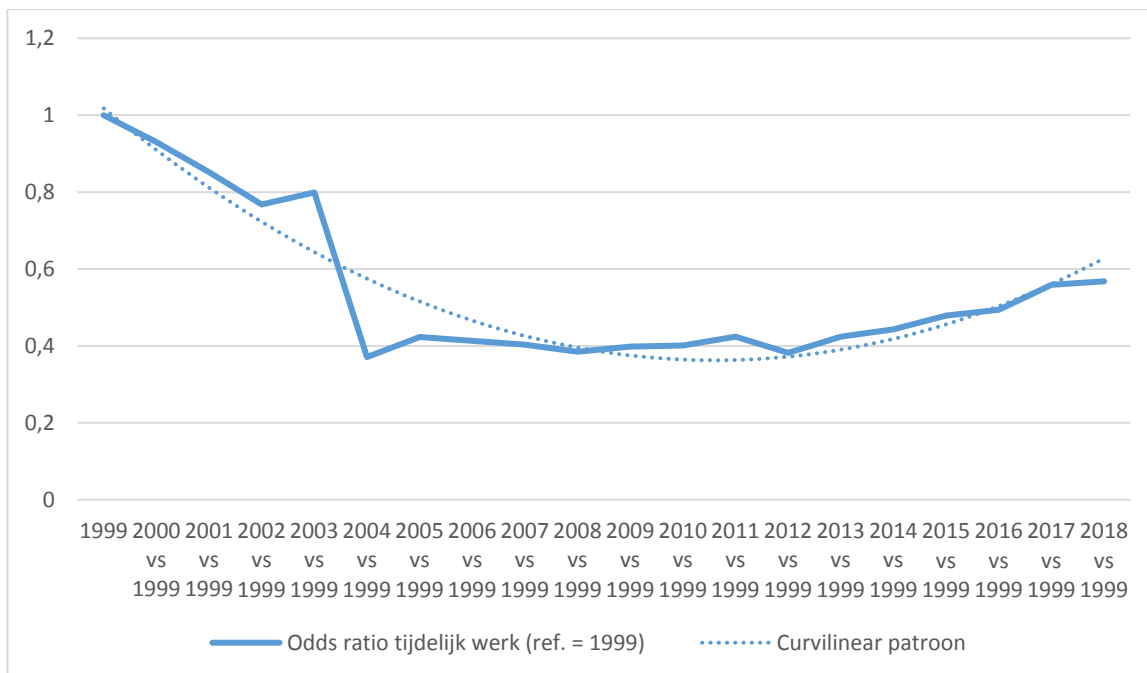
¹⁹ Controlerend voor trimester, regio, urbanisatiegraad, nationaliteit, een nieuw contract hebben, arbeider, ambtenaar zijn, geslacht, leeftijd, geboorteplaats, opleidingsniveau, duurtijd contract, deeltijds of voltijds contract en student zijn.

Hierboven zagen we echter dat tijdelijk werk volgens de regressie een curvilineair patroon heeft. Dit patroon blijven we vinden als we de analyses uitvoeren voor aparte groepen (resultaten niet weergegeven):

- ▶ Voor de periode 1999-2016
- ▶ Voor de periode 2004-2018
- ▶ Voor de periode 1999-2018 met enkel de eerste observatie voor 2017 en 2018.

We kunnen dus niet eenduidig spreken over een daling of stijging in tijdelijk werk: we zien vooral evidentie voor een curvilineair patroon (Zie boven; Figuur 3). Als we de regressie van Tabel 7 herhalen met de jaren als dummies (rekening houdend met alle andere factoren), dan daalt de kans op tijdelijk werk tussen 1999 en 2004 sterk tot 2004 en neemt ze sinds 2005 systematisch toe, maar niet terug tot op het niveau van 2004.

Figuur 8. Kans op tijdelijk werk per jaar (1999-2018)

8. CONCLUSIE

Analyse van EAK-data toont aan dat er geen toename is van tijdelijk werk in de periode 1999-2018, maar dat er eerder sprake is van een curvilineair patroon: na 1999 daalt het aantal tijdelijke werkenden, terwijl er de laatste jaren weer een stijging is. Het idee dat er een toename in tijdelijk werk is, is dus niet echt gegrond als we over een periode van 20 jaar kijken. De laatste 10 jaar is er ongeveer 1 procentpunt tijdelijk werkenden bijgekomen op de totale tewerkgestelde populatie. Dit is een toename, maar deze is eerder beperkt te noemen. We stellen wel vast dat tijdelijk werk vooral voorkomt bij jongeren, niet-Europeanen, nieuwe contracten en arbeiders en dat het bij deze personen doorheen de tijd nog significant toeneemt.

De resultaten geven een indicatie dat tijdelijk werk geen vrije keuze is van de werknemer:

- ▶ Tijdelijk werkenden willen namelijk vaker meer uren werken dan mensen met een vast werk. Ze worden ook vaker tewerkgesteld buiten de normale werkuren (zaterdag-, zondag- en avondwerk) en deze percentages nemen nog toe.
- ▶ Het zijn vooral de meer kwetsbaren op de arbeidsmarkt die in tijdelijke statuten zitten: jongeren, arbeiders, lager opgeleiden en mensen zonder Belgische nationaliteit. Bij deze groepen neemt het tijdelijk werk ook sneller toe.
- ▶ Tijdelijk werk is voor veel mensen niet tijdelijk: na een jaar zitten mensen nog vaak in een tijdelijk statuut en zijn er meer mensen die inactief of werkloos worden in vergelijking met mensen met een vast werk. Slechts 17% van de tijdelijk werkenden groeit door naar een vaste job na 15 maanden. De stelling dat een tijdelijk werk een opstap is naar een vaste job kan dus niet hard gemaakt worden.

Anderzijds zien we ook wel dat er een groep is die echt wel tijdelijk werk verkiest. Het is echter moeilijk om deze groep op basis van onderzoek af te bakenen. In het geval van EAK zijn dit zeker de jobstudenten die duidelijk voor tijdelijk werk kiezen en ook een klein deel van de werknemers met een contract bepaalde duur en in het uitzendwerk. We kunnen dus niet eenduidig antwoorden of tijdelijk werk echt een vrije keuze is, dit lijkt slechts voor een minderheid het geval.

APPENDIX EAK 1999-2018

► U kan de gegevens die bij de uitwerking van deze analyse gebruikt werden, downloaden via deze [link](#).

Bijlage 1: Frequenties van de variabelen in de regressieanalyse

	Min	Max	Mean
Tijdelijk werk	1	2	1,09
Jaar	1999	2018	2008,81
Vrouw	1	2	1,46
Leeftijd (in jaren)	15	64	39,61
Opleidingniveau ²⁰	1	3	2,17
Nieuw contract (minder dan een jaar geleden afgesloten)	0	1	0,10
Regio (ref. Brussel)			
Vlaanderen	0	1	0,61
Wallonië	0	1	0,30
Deeltijds	1	2	1,24
Nationaliteit (ref. Belg)			
EU-28 (behalve BE)	0	1	0,06
Buiten EU-28	0	1	0,02
Wil meer werken	0	1	0,09
Pas afgestudeerd (minder dan drie jaar geleden)	0	1	0,04
Arbeider	0	1	0,31
Statutair ambtenaar	0	1	0,19
Contractueel ambtenaar	0	1	0,08
Student	0	1	0,02

²⁰ **Laaggeschoolden** (cat. 1) zijn die personen die maximaal een diploma hebben van het lager secundair onderwijs.

Middengeschoolden (cat. 2) zijn personen die een diploma behaald hebben van het hoger secundair onderwijs, maar geen diploma van het hoger onderwijs.

Hooggeschoolden (cat. 3) hebben een diploma van het hoger onderwijs.

Bijlage 2: Voorspellen van tijdelijk werk met sector (2010-2018)

	Odds ratio	Estimate	Std. Err.	Sign.
Intercept		260.200	75.166	0,001
Jaar enquête	0,877	-0,131	0,038	0,001
Jaar*Jaar	1,006	0,006	0,001	<,001
Vrouw	1,010	0,010	0,017	0,548
Leeftijd	0,956	-0,045	0,001	<,001
Opleidingsniveau	0,797	-0,227	0,012	<,001
Nieuw contract	9,919	2,294	0,016	<,001
Regio (ref. Brussel)				
Vlaanderen	0,798	-0,226	0,023	<,001
Wallonië	1,224	0,202	0,024	<,001
Deeltijds	1,575	0,454	0,018	<,001
Nationaliteit (ref. Belg)				
EU-28 (behalve BE)	1,355	0,304	0,026	<,001
Buiten EU-28	2,249	0,810	0,033	<,001
Wil meer werken	1,743	0,556	0,019	<,001
Pas afgestudeerd	1,463	0,380	0,027	<,001
Statuut (ref. bediende)				
Arbeider	1,730	0,548	0,021	<,001
Statutair ambtenaar	0,235	-1,449	0,039	<,001
Contractueel ambt.	3,377	1,217	0,025	<,001
Student	5,499	1,705	0,029	<,001
NACE (ref. Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen)				
Landbouw, bosbouw en visserij	1,790	0,371	0,090	<,001
Winning van delfstoffen	1,345	0,085	0,191	0,657
Industrie	1,135	-0,085	0,026	0,001
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	0,834	-0,393	0,113	0,001
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	1,023	-0,189	0,082	0,021
Bouwnijverheid	0,517	-0,871	0,037	<,001
Vervoer en opslag	0,932	-0,282	0,036	<,001
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	0,914	-0,302	0,037	<,001
Informatie en communicatie	0,995	-0,217	0,048	<,001
Financiële activiteiten en verzekeringen	0,564	-0,785	0,062	<,001
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,903	-0,314	0,101	0,002
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	1,152	-0,070	0,041	0,091
Administratieve en ondersteunende diensten	1,194	-0,035	0,030	0,248
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	1,252	0,014	0,034	0,688
Onderwijs	5,793	1,545	0,028	<,001
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	1,016	-0,196	0,025	<,001
Kunst, amusement en recreatie	2,815	0,823	0,047	<,001
Overige diensten	0,852	-0,372	0,055	<,001
Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik	1,175	-0,051	0,090	0,576
Extraterritoriale organisaties en lichamen	5,731	1,534	0,057	<,001
N	344.036			
R ²	42,7%			

OVER STATBEL

Statbel, het Belgische statistiekbureau, verzamelt, produceert en publiceert objectieve en pertinente cijfers over de Belgische economie, de samenleving en het territorium.

Op basis van administratieve databronnen en enquêtes produceert Statbel wetenschappelijk onderbouwde statistieken. De statistische resultaten worden op een gebruiksvriendelijke manier gepubliceerd, en zijn voor iedereen gelijktijdig beschikbaar.

De ingezamelde gegevens worden door Statbel louter voor statistische doelen gebruikt. Als statistiekbureau garanderen we ten allen tijde de privacy en de bescherming van vertrouwelijke gegevens.

Bezoek onze **website**

www.statbel.fgov.be

Of **contacteer ons**

e-mail: statbel@economie.fgov.be

Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)
North Gate - Koning Albert II-laan, 16 - 1000 Brussel
E-mail: statbel@economie.fgov.be

Ondernemingsnummer
0314.595.348

Verantwoordelijke uitgever
Nico Waeyaert

North Gate
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

